

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. IV. Vtrum Voluntarium Interpretativum sufficiat ad honestandum
alterius actum, & quando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

65. Hinc à fortiori deducitur, Effectum seu negativum seu positivum, qui sequitur ex positiva actione mea, si praevideatur secuturus, esto non intendatur, nec adsit obligatio intermitendi, talem, inquam, effectum esse mihi voluntarium, prout etiam agnoscit Vasquez, v. g. praevidetur ex meo somno secuturam omissionem Sacri diei profecto, est mihi omisio sacri voluntaria, licet non imputetur in culpam.

CONTROVERSIA IV.

Utrum Voluntarium Interpretativum sufficiat ad honestandum alterius actum, & quando.

66. Distinguitur Voluntarium ulterius in Voluntarium formaliter, & voluntarium interpretativum: quae divisio ad plures resolutiones practicas utilis est.

Voluntarium formaliter est illud omne, quod à mea Voluntate pendet, sive per actum positivum, sive per omissionem. Interpretativum est, quod quidem hic & nunc non pendet ex mea Voluntate verè & propriè, cò quòd eodem modo fieret ceteris omnibus positis, etiam si ego nullum habere voluntatis actum, pendet tamen, seu fit dependenter ab aliqua interpretatione & praesumptione de mea voluntate.

67. Hæc porro Interpretatio potest esse duplex, conditionata, & absoluta. Conditionata dici potest illa, quando quis non quidem interpretatur, me defacto habere Voluntatem, ut hoc ab ipso fiat, interpretatur tamen, me facillè in illius actionem consensurum, si ab ipso interrogaret: v. g. Religiosus vellet visitare amicum, & non potest, vel ex pudore non audet petere facultatem à Prælato, tunc si prudenter arbitretur, superiorem facillè consensurum, si facultatem peteret, & hac facultate conditionatà præsumptà visitet amicum, potest illa visitatio dici esse Superiorem voluntaria interpretativè sub conditione. Verum, ut bene advertunt DD. speciatim Card. de Lugo, talis actus nec est, nec dici debet simpliciter & absolute Superiori voluntarius interpretativè: quia reverà defacto non consentit, sed consentiret, si interrogaretur. Potest tamen hoc voluntarium interpretativum sub conditione aliquando in praxi servire: v. g. quando famulus expendit aliquas pecunias domini in utilitatem suam, prudenter iudicans, dominum facillè præbiturum consensum, si interrogaretur: & sic excusabitur à furto, quia non censetur accipere invito domino, quod etiam agnovit Jure Consultus in lege inter omnes 47. §. rectè. ff. de furtis. Rectè, inquit, dictum est, qui putavit, se domini voluntate rem attingere, non esse furem; quid enim dolo fecit, qui putat, dominum consensurum fuisse? His tamen non obstantibus

68. Dicendum est, non esse univalem regulam, quòd quis possit sine vitio furti usurpare rem alienam, si prudenter opinetur, dominum consensurum esse, si interrogaretur. Pro quo

Advertendum est, posse quidem dominum ita comparatum esse, ut, si rogaretur, consentiret, defacto tamen positivè resistere, & nolle rem suam usurpari à famulo, nisi prius expressè petita licentià; & hoc quidem iterum duplici modo accidere potest. Primò, si dominus velit famulo tantummodo reddere inhonestum modum expendendi rem domini, hoc est, expendendi non petita licentià, ita tamen, ut nolit ipsam substantiam usurpationis reddere inhonestam inhonestate furti. Secundo modo, si non solum usurpationis modum jam dictum, sed etiam ipsam substantiam usurpationis velit reddere inhonestam inhonestate furti, quod utique frequenter fieri summà ratione potest, v. g. propter abusum, qui alioquin sequeretur, nisi dominus tali modo in virtus esset. Si primo modo se habeat voluntas domini, tunc usurpatio adhuc excusatur à ratione furti, & obligatione restituendi, quia sola non petitio licentiæ est contra Voluntatem domini, non verò usurpatio quoad substantiam. Si verò se habeat secundo modo, committeretur furtum, ob rationem contrariam: quapropter non sufficit præcisè consensus sub conditione futurus, sed insuper requiritur negatio voluntatis dicto modo resistens.

69. Ex hac distinctione, quam tradit Thomas Sanchez l. 7. Decal. c. 19. n. 15. vtilem valde doctrinam deducit Card. de Lugo disp. 3. de Just. §. 7. n. 124. & seqq. nempe in Religionibus, in quibus disciplina viget, & religiosa paupertas strictè observatur, omninò præsumendum esse, quòd Prælatus non solum quoad modum, sed etiam quoad substantiam sit invitatus, ne subditi sine licentià usurpent, vel disponant de rebus monasterij; immò laudar Suarezium, asserentem, in Religione observante debere Prælatum sub gravi peccato non habere talem voluntatem vel consensum, ut res usurpentur non petita licentià; alioquin enervaretur, & dissolveretur Religiosa disciplina, ac votum Paupertatis esset observantia de solo titulo. Ex his facillè colligitur, quomodo possint Religiosi peccare contra obedientiam, & non contra paupertatem, nempe si habeant voluntatem, qualem primo loco declaravi n. 3. §. advertendum est. de quo videri potest Suarez apud Lugo. Et hæc de voluntario Interpretativo conditionato.

70. Voluntarium Interpretativum absolutum est, quando ex quibusdam signis & circumstantijs rationabiliter interpretor, alterum habere voluntatem aut consensum, ut à me hoc fiat: v. g. Si Pater spectante, & nullo modo contradicente, aut displicentiæ signum ostendente filio, contrahat sponsalia nomine filij, contractus censetur filio voluntarius interpretativè, cò quòd prudenter

prudenter judicetur habere consensum, quem manifestat, non contradicendo, etsi facile posset, & in causa tam ardua deberet contradicere, si non consentiret.

71. Differt autem hoc Voluntarium Interpretativum à Voluntario formali, quod non procedat à Voluntate alterius tanquam ab actu imperante, sed solum tanquam ab objecto movente voluntatem interpretantis.

Voluntarium Interpretativum, licet quandoque sufficiat ad hoc, ut interpretantis actus honestus sit, etiam si defacto non existerit in altero hujusmodi voluntas, qualem quis interpretabatur adesse, in illis tamen casibus, in quibus valor actus dependet à voluntate alterius, non sufficit ejusmodi interpretatio, sed debet consensus revera existisse, & exterius ex aliquo signo colligi: v. g. ad contrahendum matrimonium nomine alterius, ad audiendas confessiones ex Jurisdictione ab alio concessa. Ratio discriminis hæc mihi esse videtur. Quando requiritur consensus Superioris præcisè ad honestandum actum subditi, v. g. ad vtendum libro, pro tali, inquam, casu sufficere potest voluntas conditionatè exsistura, quia spectando finem, propter quem ad hujusmodi actuum honestatem voluntas Superioris principaliter requiritur, & instituta est ejusdem potestas ad honestandos vel inhonestandos actus subditi, adhuc potest ille finis sufficienter obtineri, etiam si sufficiat voluntas interpretativa exsistura, si interrogaretur; nam potissima ratio instituendæ potestatis gubernativæ jam descriptæ erat, ut voluntas Superioris esset norma & regula actionum subditi, ut recto ordine fierent pleraque, qualiter non fierent, si singuli proprio judicio regerentur. Atqui quando subditus prudenter judicat, Superiorem consensurum, si interrogaretur, jam non suo se judicio ultimatè regit, sed pro norma attendit voluntatem Superioris, quam si putaret fore adversam suæ voluntati, illi se accommodaret. Immo, cum casus frequenter occurrant, quibus Superior opportunè conveniri non possit, & consuli, neque tamen interea sine incommodo possit actio differri, donec consensus haberi possit, expediebat esse licitum subdito, interpretari voluntatem Superioris.

72. Econtrario verò, quando voluntas alterius requiritur ad validandum actum, tunc requiritur voluntas, quæ aliquando exsisterit, saltem juris fictione, aliquo modo influens in actum, qui debet inde validari. Ratio est, quia debet alteri suo nomine operanti conferri habilitas ad talem actum celebrandum; & sic voluntas alterius non est mera norma & regula, sed est causa potestatis & virtutis in altero ad agendum aliquid, ita, ut perinde sit, ac si alter ipse egisset, & per consequens alter inde non minus obligetur, quam si ipse actum fecisset. Quid ergo mirum est, si in his casibus requiratur existentia consensus, vel de præfenti, vel de præterito?

73. Objicies. Qui alterius negotia gerit, altero penitus ignaro, nec mandante, facit actus validos: item, qui utitur occultâ compensatione, transfert dominium in se validè, & tamen sine consensu alterius: denique famulus potest quandoque pecuniam domini in suam utilitatem convertere, & consequenter validè alienare, ex solo consensu domini conditionatè exsisturo, ut supra dictum est: ergo regula tradita non est universalis.

74. Respondetur ad singula. Ad primum, illum, qui est negotiorum gestor, prout juridicè differt à mandatorio expresse, plerosque contractus suo proprio nomine celebrare, & per illos principaliter obligari: conceditur tamen illi à Jure actio negotiorum gestorum, quæ convenire potest illum, cujus negotium utiliter gessit, & quæ petit, ut se indemnem servet. Quodsi aliquos contractus facit alterius nomine, tunc voluntas ignorantis suppletur à voluntate Magistratus, quæ approbavit leges de negotijs alterius nomine gestis, quod ipsum multoties contingit in tutore contrahente nomine pupilli.

75. Ad secundum & tertium respondeo cum Card. de Lugo, in illis casibus sufficere, quod dominus non sit rationabiliter invitus: hoc enim posito, nulla adest voluntas rationabiliter repugnans, & per consequens respectu talis applicationis particularis rei alienæ, censetur illa bona esse derelicta, & in nullius bonis, adeoque sunt primò occupantis, nempe illius, qui utitur occultâ compensatione, dispositione &c. sicut quando quis est in extrema necessitate constitutus, tunc bona alterius sunt sibi & possidenti communia, ut indigens possit ea sibi applicare, quantum opus est ad sublevandam præsentem necessitatem, quæ applicatione facta, fit dominus; & per consequens potest deinde in alios quoque transferre dominium, non ex voluntate prioris domini, sed suâ propriâ.

CONTROVERSIA V.

Utrum Concupiscentia causset Involuntarium, aut diminuat Voluntarium.

76. Notandum 1. Concupiscentiam, de qua hic sermo, nempe passionem vehementem, residentem in parte sensitiva, & inclinatem ad amandum aliquod objectum, hanc, inquam, non esse plenè sub potestate nostra, quæ admodum est voluntas rationalis; hæc enim potest se vi libertatis inclinare in objectum aliquod, in cujus oppositum vehementi amore fertur: sic avarus potest se resolvere ad restituendum alienum ex honestate Justitiæ, non obstante vehementissimâ propensione ad divitias. Non ita, inquam, est semper in potestate nostra concupiscentia sensitiva, quod observavit Aristoteles 1. Eth. c. ult. Quemadmodum, inquit, resoluta con-